

KORUPCIJA JE POSLEDICA, NE VZROK

Problem korupcije v Sloveniji je resen in realen. Ni rezultat domišljije Komisije za preprečevanje korupcije ali javnomnenjskih anket nezadovoljnega ljudstva. Je realnost tranzicije in sistematičnega podcenjevanja pomena pravne države. Posledica tega je šibkost imunskega sistema države (nadzornih, regulatornih in pravosodnih institucij), ki ni bil vzpostavljen v meri, ki jo terjata tržni ekonomski model.

Slovenija ima dokaj majhen (čeprav ne zanemarljiv) problem s klasično administrativno korupcijo »modrih kuvert«. Pravi problem je sistemska korupcija, tesno povezana s šibko integriteto javnega sektorja, neobvladovanjem konfliktov interesov, pomanjkanjem prevzemanja odgovornosti za svoja ravnanja ali opustitve (ne samo s strani politike, ampak tudi administracije), prenormiran (in kljub temu luknjičast) sistem javnega naročanja, netransparentno lobiranje in še vedno prekomerni vpliv politike ter ozkih interesnih skupin na upravljanje državnega premoženja.

V Sloveniji del politike, mnenjskih voditeljev in celo institucij tišči glavo v pesek glede globine problema, ne prevzema odgovornosti za njegovo omejevanje ali pa ponuja poenostavljene rešitve. Vendar: korupcija ni vzrok, ampak predvsem posledica širših družbenih anomalij. Prelaganje odgovornosti za rešitev sedanjega stanja zgolj na klasične organe odkrivanja, pregona in sojenja (pri čemer je dejstvo, da tudi ti ne delujejo optimalno) je iluzorno, saj zanika stroko in dognanja zadnjih desetletij, ki jih zaobjema Konvencija Združenih narodov proti korupciji. Treba je odpravljati vzroke korupcije.

Nujna je boljša zakonska podlaga, ustrezni materialni pogoji za delo nadzornih institucij in pa sprememba mentalitete, predvsem pa manj lažne solidarnosti s prikrievanjem napak v javnem sektorju ter zavedanje, da je za omejevanje korupcije odgovoren vsak posamezen javni uslužbenec.

Leto 2011 je bilo na področju korupcije prelomno

tudi za EU. Evropska komisija je prvič objavila oceno, da jo tovrstna korupcija stane prek 120 milijard evrov letno ter priznala, da je sedanja finančna kriza tudi posledica neobvladovanja korupcijskih tveganj. Z letom 2012 postaja omejevanje korupcije prvič tudi ena od prioritet EU.

Kje je v tem Slovenija? Lahko si problem priznamo in ga začnemo celostno reševati, ali pa vztrajamo pri dosedanjem načinu, ki omogoča zamegljevanje in odvratanje pozornosti od najtežjih pojavnih oblik sistemske korupcije, relativiziranje krivde njenih akterjev ter celo zanikanje obstoja in resnosti problema.

V nasprotju s splošnim prepričanjem odločitev za eno ali drugo pot ni samo politična, ampak je strokovna in tudi osebna, mora pa dozoreti v glavah predstojnikov prav vsake notranje organizacijske enote javnega sektorja in pri vsakem javnem uslužbencu posebej.

Goran Klemenčič

Ira Lončar, 8.r., l. OŠ Žalec, Žalec

GOLJUF – IZGUBIL SI SIJAJ... MI ODHAJAMO V PRAVIČNEJŠI SVET!

Hočemo pravičen in pošten svet. Hočemo, da vsak posameznik za svoja dejanja prevzame odgovornost.

KAZALO

- Tema meseca – Proti korupciji na papirju in v praksi str. 2
- Delovni posvet o absentizmu, diskriminaciji, trpinčenju in korupciji v javnem sektorju str. 5
- Korupcija kot grožnja človekovi pravici do zdravega okolja str. 5
- Z izborom trinajstih najboljših izdelkov zaključen Ustvarjalni natečaj Komisije za preprečevanje korupcije za osnovne šole str. 6
- Študijski obisk delegacije črnogorske uprave za boj proti korupciji str. 6
- Novi kodeks ravnanja za evropske poslance str. 6
- Napovednik str. 7
- V Sloveniji sta problem in globina korupcije večja, kot smo si pripravljene priznati str. 7
- Svetovna banka in OLAF okrepi prizadevanja za skupni boj proti korupciji str. 7
- Pošteno poslovanje kot priložnost za rast in dejavnost sprememb str. 7
- Posvet o skupnih vrednotah in etiki v javnem prostoru str. 7
- Komisija v številkah str. 8
- Koledar obveznosti str. 8

PRIJAVI SE NA NOVICE

(na našem e-naslovu: <http://www.kpk-rs.si/newsletter/>)

"Na ta mednarodni dan boja proti korupciji se zavežimo, da bomo opravili svojo dolžnost pri preganjanju korupcije, sramotjenju tistih, ki se je poslužujejo in prispevali h kulturi, ki ceni etično delovanje."

Ban Ki-moon, generalni sekretar Združenih narodov

Korupcija nikoli ni vzrok, ampak je posledica. Vedno je posledica sistemskih vzrokov. Najsi gre za običajno administrativno korupcijo (podkupim policista, ki me ustavi), za visoko korupcijo (dogovorim se z direktorjem direktorata, da bo ministrstvo izpeljalo meni prilagojen razpis) ali pa za sistemsko korupcijo (ustvarjeni so normativni in institucionalni pogoji v sistemu oblasti z opuščanjem nadzora, ki jih za doseganje svojih interesov uporabljajo ozke klike), ne gre za vprašanje, kaj je bilo prej – kokoš ali jajce? Najprej je kokoš, ki zvali jajce, imenovano korupcija.

Za nastanek korupcije morajo torej biti ustvarjeni sistemski pogoji, ki jo omogočajo (slaba regulativa, vodenje, nadzor, pomanjkanje odgovornosti), šele potem bo policist, direktor direktorata ali pa določena klika javno oblast verjetneje izkoristila v svojo korist. Zato je skozi delo mednarodnih institucij, teorijo in prakso že dobri dve desetletji izoblikovano stališče, da se zoper korupcijo ne da uspešno boriti s kazenskim pravom (policija, tožilstvo, sodišča). Kazensko pravo se namreč ne ukvarja z odpravljanjem njenih vzrokov, temveč s sankcioniranjem storilcev kaznivih dejanj. Poleg tega korupcija niso zgolj modre kuverte, temveč veliko več – pogosto gre za ravnanja, ki nimajo znakov kaznivih dejanj, pomenijo pa lahko veliko škodo za javna sredstva ali pa znižujejo zaupanje v pravni red. Za preprečevanje korupcije se je torej potrebno lotiti njenih vzrokov. Po Konvenciji Združenih narodov proti korupciji je organ za preprečevanje korupcije v Sloveniji Komisija za preprečevanje korupcije. Obletnico sprejetja omenjene konvencije obeležujemo **9. decembra**, ki je razglašen za **mednarodni dan boja proti korupciji**.

Konvencija Združenih narodov proti korupciji je prvi pravno zavezujoč mednarodni dokument na protikorupcijskem področju. Države podpisnice so se s pristopom h konvenciji obvezale vzpostaviti široko paleto protikorupcijskih ukrepov na področju zakonodaje, institucij in delovanja. Konvencijo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 31. oktobra 2003, doslej pa je k njej pristopilo 154 držav. Slovenija je konvencijo ratificirala 1. aprila 2008.

Kazniva dejanja z elementi korupcije

Boj proti korupciji je običajno razumljen kot preiskava in pregon korupcijskih kaznivih dejanj, kar izvajata tožilstvo in policija. Organi odkrivanja in pregona se ukvarjajo s pregonom kaznivih dejanj z elementi korupcije kot so jemanje in dajanje podkupnine, sprejemanje in dajanje daril za nezakonito posredovanje, nedovoljeno sprejemanje in dajanje daril, zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic.

Korupcijska kazniva dejanja je izjemno težko dokazovati, še posebej, če med samim izvrševanjem kaznivega dejanja niso uporabljeni prikriti preiskovalni ukrepi. Tudi zaradi tega – razlogov je sicer več – je število obtožnih aktov, predvsem pa obsodilnih sodb s tega področja nizko. V letu 2010 je tožilstvo zaradi zgoraj omenjenih kaznivih dejanj vložilo 51 različnih obtožnih aktov, sodišča pa so izrekla 15 obsodilnih sodb. Dokazovanje teh kaznivih dejanj je težavno in dolgotrajno, zaradi česar trpi generalna prevencija in pada zaupanje v

institucije pravne države. Nastaja vtis, da imamo dve pravni državi ali pa da pravo za nekatere posameznike obstaja samo v knjigah.

Koruptivna ravnanja

Dojemanje korupcije zgolj kot prejemanje ali dajanje podkupnine je preozko in preživeto. Koruptivna ravnanja so veliko širši pojem kot pa kazniva dejanja z elementi korupcije. Koruptivna ravnanja nimajo nujno vedno znakov kaznivih dejanj, medtem ko imajo kazniva dejanja z elementi korupcije vedno tudi vse elemente koruptivnih ravnanj. Jasno je torej, da bomo z zmanjšanjem možnosti pojava koruptivnih ravnanj zmanjšali tudi možnost pojava kaznivih dejanj z elementi korupcije.

Preprečevanje korupcije je pomembno. Področij, na katerih korupcija škodi družbi, je več, med najpogostejše izpostavljenimi pa so siromašenje družbenega bogastva, omejevanje proste konkurence, neučinkovitost javnih servisov in podobno. V najbolj korupcijsko izpostavljenih državah pa so identificirali tudi povezavo med korupcijo in dostopnostjo čiste pitne vode ter hrane. Več kot je korupcije, manj je osnovnih dobrin in storitev, ki jih povprečen človek potrebuje in jih lahko dobi v razumnem času ter po razumni ceni.

Nevralgična točka, na kateri nastaja tveganje za korupcijo, je največkrat stik med zasebnim in javnim. Slovenska protikorupcijska zakonodaja opredeljuje koruptivno ravnanje kot tisto – zelo poenostavljeno povedano – pri katerem nekdo (običajno predstavnik oblasti) ne ravna tako kot bi moral (krši dolžno ravnanje) in s tem sebi ali komu drugemu zagotovi (materialno ali nematerialno) korist. Koruptivna ravnanja so v osnovi kršitev načela enakopravnosti in se raztezajo od omogočanja boljšega položaja v različnih postopkih javnega sektorja (t.i. veze in poznanstva) pa do ukrivljanja postopkov javnega naročanja v korist določenega ponudnika. Koruptivna ravnanja lahko nastanejo zaradi (materialnega) motiva, lahko pa do njih pride zaradi malomarnosti ali neznanja v javnem sektorju. Posledice koruptivnih ravnanj so lahko hude tako na javnih sredstvih kot tudi z vidika kvalitete in smotnosti sprejemanja odločitev, ki naj bi bile v javnem interesu. To je vprašanje odgovornosti do javne službe. Zmanjšujeta se integriteta javnega sektorja in posledično zaupanje.

S preiskovanjem, preučevanjem in preprečevanjem koruptivnih ravnanj se ukvarja Komisija za preprečevanje korupcije.

Odgovornost do javne službe

Protikorupcijska zakonodaja je dokaj nov pojav, v bistvu pa bi lahko rekli, da gre normativno konkretizacijo francoske Deklaracije o pravicah človeka in državljana (l. 1789), ki v svoji 12. točki pravi, da je javna oblast "postavljena v korist vsem, ne pa v posebno korist tistim, ki jim je zaupana". Javno oblast razumemo v najširšem smislu sektorja države od ozke državne uprave pa do lokalnih skupnosti, zavodov itd... Vrednote, ki jih iščemo in želimo pri zaposlenih v sektorju države so odgovornost, enakopravnost, vestnost, vladavina prava, spoštovanje ... z eno besedo **integriteta**. Osebna in poklicna.

PROTI KORUPCIJI NA PAPIRJU IN V PRAKSI

Prototip zaposlenega v javnem sektorju je človek z vsemi zgornjimi omenjenimi vrtilinami. Posameznik z integriteto.

Toda odklonov je preveč. Slovenski Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (besedilo ZIntPK dostopno na www.kpk-rs.si) zato bistvene prvine etike, odgovornosti in integritete predpisuje kot zapovedano ravnanje in vedenje. Zdaj je na zakonski ravni predpisano obvezno izogibanje nasprotju interesov. Nezdružljivost nekaterih funkcij je postala absolutno prepovedana. Prav tako je določenim subjektom javnega sektorja absolutno prepovedano sklepanje nekaterih pravnih poslov. Sliši se zapleteno, pa ni. Povejmo z drugimi besedami. Zdrava pamet nam pravi, da ni primerno in zbuja dvom, če minister s svojim prijateljem podpiše pogodbo in pri njem kupi 50 avtomobilov za svoje ministrstvo (nasprotje interesov). Enako velja, da se povprečno razumnemu človeku zdi nesprejemljivo, da je poklicni župan hkrati še direktor svojega privatnega podjetja (nezdružljivost funkcij). In že na prvi pogled je absolutno neprimerno, da bi predsednik vlade visoke mednarodne obiske vozil na protokolarne večerje v restavracijo, katere lastnica je njegova žena (omejitve poslovanja).

“Korupcija je oblast plus monopol minus transparentnost”

Neznani avtor

Ker vsi nimajo takšnih standardov, da bi se jim tovrstne stvari zdele nedopustne, če opravljajo javne funkcije, je tukaj protikorupcijska zakonodaja. Ta je bolj kot vsaka druga zakonodaja usmerjena v to, da zapoveduje, prepoveduje ali dovoljuje ravnanja in vedenja, ki so običajno zgolj predmet razpravljanj o morali in etiki. Zakonska ureditev je bila potrebna, ker je bilo preveč odklonov od družbeno sicer sprejetih načel. Predvidevamo, da bo posledično sčasoma le še redkokateremu županu – to je zgolj primer – prišlo na pamet, da bi sklenil pogodbo o zimskem pluzenju cest s podjetjem svojega podžupana. Nekako tako kot je bilo še pred nekaj leti povsem normalno, da v avtomobilih ne uporabljamo varnostnih pasov ali pa da kadimo v gostinskih lokalih. Mimogrede – pogodba o pluzenju, kot smo jo omenili zgoraj, je po zakonu nična, župan pa bi bil kaznovan z globo, ki jo izreče Komisija za preprečevanje korupcije.

Pristojnosti Komisije za preprečevanje korupcije

Kot vidimo, dela in pristojnosti Komisije za preprečevanje korupcije ne gre zamenjevati z delom policije in tožilstva. Komisija je poleg tega tudi samostojen in neodvisen državni organ. Neodvisnost in samostojnost sta poseben kvalitativni

Slovenski protikorupcijski organ je v zadnjih desetih letih počasi pridobil na samostojnosti in neodvisnosti. Pričelo se je leta 2002 z Uradom za preprečevanje korupcije, ki je bil podrejen še predsedniku vlade. Dve leti kasneje je bila ustanovljena Komisija za preprečevanje korupcije, katere vodstvo je imenoval Državni zbor. Danes vodstvo komisije imenuje predsednik republike.

predpogoj delovanja protikorupcijskih organov. Tako pomembna sta zato, ker se protikorupcijski organi s svojim delovanjem pogosto gibljejo v interesni sferi najvišjih nosilcev politične moči. Korupcija je enako zloraba oblasti. Vendar pa formalna neodvisnost in samostojnost protikorupcijske institucije ne pomenita veliko, če ni resnične politične zavezanosti za omejevanje korupcije, kar mora biti pospremljeno z zadostnimi sredstvi, pooblastili in usposobljenim ter predanim osebjem. Poglavitni namen in mandat komisije je krepiti integriteto delovanja javnega sektorja, transparentnost, preprečevanje korupcije in nasprotja interesov.

Države pristopnice h Konvenciji Združenih narodov proti korupciji, so se zavezale, da bodo ustanovile preventivni protikorupcijski organ. Temu organu morajo države podpisnice zagotoviti potrebno neodvisnost, da lahko opravlja svoje naloge učinkovito in brez nedovoljenih vplivov, ter mu zagotoviti ustrezne finančne in kadrovske vire. V Sloveniji je ta organ Komisija za preprečevanje korupcije.

Da bi dosegala te cilje, ima Komisija za preprečevanje korupcije pristojnosti in naloge, ki jih nima nihče drug:

- preiskovanje koruptivnih ravnanj (široka možnost pridobivanja podatkov, tudi če ni znakov kaznivenga dejanja, ampak je podan sum korupcije po ZIntPK);
- v primerih ugotovljenih kršitev ali nepravilnosti ustreznim organom ali predstojnikom predlaga razrešitev ali druge ukrepe zoper obravnavanega funkcionarja ali javnega uslužbenca;
- obvešča javnost o ugotovljenih nepravilnostih;
- ščiti prijavitelje (*whistleblowers*), ki so zaradi svojih prizadevanj pri preprečevanju korupcije žrtve groženj in nasilja;
- nadzira dejavnost lobiranja;
- nadzira premoženjsko stanje funkcionarjev in nekaterih javnih uslužbencev;
- nadzira spoštovanje izogibanja nasprotju interesov (da pri eni osebi v isti zadevi ne pride do mešanja med javnim in njenim zasebnim interes – cilj je nepristranost);
- nadzira nezdružljivost funkcij (da niso v eni osebi združene različne funkcije, ki so lahko med seboj interesno izključujoče);
- nadzira izvajanje prepovedi poslovanja (da organ, v katerem je zaposlen nek funkcionar, ne posluje z zasebnim subjektom, s katerim je ta funkcionar neposredno ali posredno povezan);
- nadzira vključevanje protikorupcijske klavzule v določene pogodbe javnega sektorja;
- izreka denarne globe za prekrškovne delikte v povezavi s kršitvami na nekaterih od zgoraj omenjenih področjih;
- svetuje pri krepitvi integritete in preprečevanju ter odpravljanju tveganj za korupcijo z razvojem in izvajanjem načrtov integritete (prepoznavanje, vrednotenje in zmanjševanje

PROTI KORUPCIJI NA PAPIRJU IN V PRAKSI

nje korupcijskih tveganj) v javnem sektorju;

- izvaja preventivne naloge za omejevanje korupcije.

Javno najbolj opazen del opisanih pooblastil je preiskovanje sumov koruptivnih ravnanj in drugih kršitev ZIntPK, s čimer želi komisija na konkretnih primerih določiti "krvno sliko" korupcije v Sloveniji. V povezavi s tem pa komisija razvija ukrepe in zmožnosti na področju preventivnih ukrepov.

Sodelovanje med KPK, tožilstvom in policijo

Komisija pri svojem delu pogosto naleti na sume kaznivih dejanj. Zato je nujno kvalitetno vsebinsko sodelovanje s tožilstvom in policijo. Čeprav občasno prihaja do zatikanj v komunikaciji, je bilo zadnjem letu kot plod sodelovanja uspešno realiziranih že nekaj pomembnejših primerov – postopek zoper tožilca v Murski Soboti, zadeva Hypo, zadeva Elan, zadeva razvojni projekt Pomurja ... Nekaj pomembnih zadev je v teku. Kljub temu pa tožilstvo doslej še niti enkrat ni izkoristilo možnosti, da bi pri posameznem primeru sestavilo preiskovalno skupino iz različnih organov, s katero bi lahko postopek uspešneje vodili. Vendarle dodajmo, da komisija pri svojem delu zelo tesno sodeluje z davčno upravo, uradom za

preprečevanje pranja denarja in nekaterimi inšpekcijskimi službami in tudi računskim sodiščem. Trenutno je ustvarjeno zadovoljivo medinstitucionalno zaupanje, medtem ko ga z nekaterimi organi, predvsem tožilstvom, želi komisija izboljšati.

Za konec

Na letošnji dan boja proti korupciji komisija organizira posvet o skupnih vrednotah in etiki, ki bo 9. decembra 2011 v dvorani Državnega sveta. Nekaj pomembnih slovenskih avtorjev in mislecev bo razmišljalo o tem, kako lahko skupne vrednote in etika ustvarijo družbeno kohezivnost ter omogočijo boljše delovanje družbe, v kateri posamezniki v čim večji meri in čim manj na škodo drugih dosegajo svoje osebne cilje in zadovoljstvo. Korupcija deluje proti vsemu naštetemu. Komisija za preprečevanje korupcije lahko naredi nekaj, ne pa vsega. Potrebni so pogumni posamezniki v različnih družbenih vlogah in s trdnimi pozitivnimi principi, ki bodo negativnim družbenim pojavom kot je korupcija zapahnila vrata. Za začetek je veliko, da vrata čim bolj pripremo.

Sporočilo generalnega sekretarja Združenih narodov ob mednarodnem dnevu boja proti korupciji

Korupcija prizadene vse države, spodkopava napredek družbe in ustvarja neenakost in nepravilnost.

Sredstva za razvoj – ko so najbolj potrebna – jih ukradejo pokvarjeni posamezniki in institucije, revni in ranljivi ljudje pa so oropani izobrazbe, zdravstvenega varstva in ostalih osnovnih storitev.

Čeprav korupcija marginalizira revne, jih ne bo utišala. Letos so v dogodkih v arabskem svetu in drugod ljudje združili svoje glasove in opozorili na korupcijo ter zahtevali, da se vlade spopadejo s tem zločinom proti demokraciji. Njihovi protesti so na mednarodnem prizorišču sprožili spremembe, ki bi si jih samo nekaj mesecev pred tem komaj lahko predstavljali.

Vsi smo odgovorni za ukrepanje proti raku, ki ga predstavlja korupcija.

Združeni narodi, kot del svoje širše, sistemske kampanje za krepitev demokracije in odgovornega vodenja, pomagajo državam v boju proti korupciji.

Konvencija Združenih narodov proti korupciji je močno orodje v boju. Pozivam vse vlade, ki je še niso ratificirale, da to čim prej storijo. Prav tako pozivam vse

vlade, da protikorupcijske ukrepe vključijo v vse nacionalne programe za podpora trajnostnemu razvoju.

Tudi zasebni sektor lahko z učinkovitim ukrepanjem zelo veliko dobi. Korupcija izkrivi trg, poveča stroške za podjetja in na koncu kaznuje potrošnike. Podjetja lahko skozi protikorupcijske iniciative, tudi Global Compact Združenih narodov, ustvarijo bolj pregledno globalno ekonomijo.

Na ta mednarodni dan boja proti korupciji se zavežimo, da bomo opravili svojo dolžnost pri preganjanju korupcije, sramotanju tistih, ki se z njo ukvarjajo in da bomo prispevali h kulturi, ki ceni etično delovanje.

Ban Ki-moon

Delovni posvet o absentizmu, diskriminaciji, trpinčenju in korupciji v javnem sektorju

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je v sodelovanju s Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa, Uradom Vlade RS za enake možnosti, Inšpektoratom RS za delo in Inštitutom za varovanje zdravja organizirala Delovni posvet o absentizmu, diskriminaciji, trpinčenju in korupciji v javnem sektorju.

Pod sloganom »Skupaj razvijamo znanje za krepitev zdravja in integritete v javnem sektorju« so organizatorji delovnega posveta združili multidisciplinarno znanja in izkušnje za proaktiven pristop k obvladovanju absentizma, diskriminacije, trpinčenja in korupcije v javnem sektorju. Predsednik Komisije za preprečevanje korupcije, Goran Klemenčič, je opozoril: *»Če hočemo zdraviti imunski sistem naše družbe in države, moramo najprej natančno proučiti ter ugotoviti vzroke bolezni. Če jih pravilno ne ločujemo, se ne moremo nadejati uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev.«*

Po uradnih podatkih je odsotnost z dela zaradi bolezni (t.i. zdravstveni absentizem) samo v lanskem letu povzročila izpad več kot 10 milijonov delovnih dni. Med razlogi za takšno stanje poleg medicinskih prevladujejo ekonomski, socialni in drugi dejavniki. Organizatorji so si bili enotni, da obstajajo drugačni načini in rešitve za racionalizacijo ter učinkovitejši javni sektor od zgolj »globokega rezanja in čiščenja« znotraj javne uprave.

V javnem sektorju se dejavniki absentizma, diskriminacije in trpinčenja prepletajo z različnimi opustitvami ter kršitvami

dolžnega ravnanja, ki predstavljajo tveganja ali že kar izvršeno dejstvo korupcije. Skupni imenovalec navedenih problemov pa je v tem, da slabo vplivajo na delovanje pravne države in povzročajo resne posledice tudi na ekonomskem ter socialnem področju. Bečir Kečanović, pomočnik predsednika Komisije za preprečevanje korupcije, je ob tem poudaril: *»Opisani problemi med drugim povečujejo stroške dela, na drugi strani pa jih ljudje zaradi neizpolnjenih pričakovanj bolj ali manj upravičeno pripisujejo korupciji, kar spodkopava zaupanje v pravo in institucije pravne države.«*

Udeleženci so posvet zaključili z odločitvijo, da ta oblika združevanja znanja preraste v širšo platformo skupnih prizadevanj javnega sektorja, civilne družbe in znanosti za večjo učinkovitost družbe ter države tudi pri premagovanju gospodarske in finančne krize, s katero se soočamo.

Korupcija kot grožnja človekovi pravici do zdravega okolja

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je v sodelovanju z Varuhom človekovih pravic RS in nevladno organizacijo Greenpeace v Sloveniji organizirala okroglo mizo o korupciji kot grožnji človekovi pravici do zdravega okolja. Povod za dogodek je bilo zavedanje, da okoljska problematika terja celovite, predvsem pa skupne rešitve, ki bi doprinesle k boljši ureditvi tega področja in posledično bolj zdravemu ter človeku prijaznejšemu okolju kot pravici vsakega posameznika.

Na okrogli mizi so svoje poglede ter razmišljanja, v katero smer v prihodnosti osredotočiti okoljske aktivnosti, v izmenjavi mnenj z občinstvom predstavili Varuhinja človekovih pravic dr. Zdenka Čebašek-Travnik, namestnik predsednika Komisije za preprečevanje korupcije Rok Praprotnik in vodja Greenpeace v Sloveniji mag. Nina Štros. Sogovorniki so se strinjali, da je stanje na področju okolja kot ključne družbene vrednote in predpogoja vsega ostalega zaskrbljujoče, pri čemer je ključna točka vprašanje (ne)ustreznega nadzora in (ne) vključenosti v skupno sprejemanje odločitev.

Varuhinja človekovih pravic, dr. Zdenka Čebašek-Travnik, ki varovanje okolja šteje med svoje prednostne naloge, je v tej luči opozorila na problem izvajanja okoljskih meritev (t.i. okoljski monitoring) in nezaupljivosti javnosti v te rezultate. Na okoljsko in prostorsko problematiko v povezavi s človekovimi pravicami redno opozarjajo v svojih letnih poročilih, pri čemer opažajo, da zanimanje javnosti in želja sodelovati v postopkih sprejemanja odločitev na tem področju narašča. Zato opo-

zarja: *»Naš cilj bi moral biti, da bi bilo delovanje na tem področju bolj pregledno in omogočalo več sodelovanja javnosti.«* Prav tako enega od razlogov za obstoječe stanje pripisuje nedoslednemu izvajanju zakonodaje in pomanjkanju ustreznega nadzora, ki bi postavil jasne meje, kdo nosi odgovornost za določeno odločitev ali ravnanje: *»Tudi na ta način bi odpravili nezaupanje javnosti v okoljske institucije.«*

Med vodilnimi razlogi zlorabe okolja in prostora so tudi koruptivne prakse v postopkih naročanja študij upravičenosti posegov in pridobivanja okoljevarstvenih dovoljenj, ki jim sledijo bolj ali manj upravičeni posegi v prostor. Namestnik predsednika komisije Rok Praprotnik je opozoril, da posamezniki iz javnega sektorja – javni uslužbenci, ki bi morali ravnati v javnem interesu, zaradi pridobitve koristi, malomarnosti ali premalo znanja svojih nalog pogosto ne opravijo dovolj učinkovito, pravilno in pravočasno: *»Gre preprosto za vprašanje odgovornosti, če opravljaš javno funkcijo, se predpostavlja, da ravnaš odgovorno. Komisija za preprečevanje korupcije s svojimi novimi pristojnostmi – v povezavi z zaščito prijaviteljev koruptivnih dejanj, predlogi za razrešitev in drugim – postopno uveljavlja princip odgovornosti.«* Praprotnik je še dodal, da odgovornost ni le kazenska, kot se pogosto zmotno predpostavlja, ampak tudi moralna. Pri tem se je navezal na stališče varuhinje in rekel, da je v sedanjem stanju potreben boljši nadzor, ki bo posledično prinesel več odgovornosti, ta pa bo naposled dvignila zaupanje v delovanje javnega sektorja.

V nevladni organizaciji Greenpeace Slovenija, ki jo vodi mag. Nina Štros, so izpostavili, da trajnostni razvoj ni omejen le na pojma *»čisto okolje«* in *»ločevanje odpadkov«*, ampak si je poleg tega potrebno odgovoriti tudi na vprašanje, kako okoljske politike vplivajo na širše družbeno okolje. Pri tem so opozorili na razliko med obljubami obstoječih in bodočih nosilcev oblasti, in njihovo dejansko uresničitvijo: *»Papir veliko prenese, konkretna ravnanja pa so druga stvar. Poleg tega imamo v Sloveniji velik implementacijski deficit – pri čemer moramo z aktivnim izvajanjem zakonodaje.«*

Udeleženci okrogle mize so se strinjali, da je potrebno okoljski problematiki posvetiti ne le več pozornosti, ampak predvsem več aktivnega in odgovornega delovanja – s ciljem zagotoviti zdravo okolje ter uravnoteženo sooblikovanje prostorske politike z vključitvijo vseh javnosti in institucij, ki v okviru dodeljenih pristojnosti lahko prispevajo k iskanju boljših rešitev. Odlo-

čanje o tem, kakšno okolje in življenjske pogoje želimo prepustiti prihajajočim generacijam, mora biti skupno, predvsem pa se odgovornost začne pri vsakem posamezniku. Prihodnje generacije namreč ne morejo sooblikovati okoljskih odločitev, te pa bodo ravno nanje imele največji vpliv.

Z izborom trinajstih najboljših izdelkov zaključen Ustvarjalni natečaj Komisije za preprečevanje korupcije za osnovne šole

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je v okviru svojih preventivnih nalog na področju omejevanja korupcije in v okviru dogodkov ob dnevu boja proti korupciji pripravila in organizirala Ustvarjalni natečaj za osme razrede osnovnih šol, katerega osnovni namen je bil spodbuditi mladostnike k razmišljanju o integriteti posameznika, o vrednotah kot so poštenost, pravičnost, enakost ter razvijanju sposobnosti razumevanja in reševanja etičnih vprašanj.

Osnovne šole, ki so se prijavile na natečaj, so pri predmetu Državljanstva vzgoja in etika obravnavale temo »Integriteta posameznika ter njegove temeljne vrednote v (so)odvisnosti s pojavom korupcije v družbi«, učenci pa so nato svoja razmišljanja o teh vsebinah umetniško izrazili pri predmetu Likovna vzgoja. Izbor najboljših desetih izdelkov so šole opravile same in jih posredovale Komisiji za preprečevanje korupcije, trinajst najbolj izvirnih pa je izmed vseh prispelih izbrala natečajna komisija, ki so jo sestavljali predstavniki različnih strok oziroma področij.

Natečajna komisija je izbrala trinajst izdelkov, ki so v največji meri ustrezali vsebinskim in oblikovnim (likovnim) kriterijem, pri izbiri pa je njene člane vodil kriterij pozitivne vrednotne sporočilnosti, kar pomeni, da so še posebej pozitivno ocenili tiste izdelke, ki so presegli zgolj opisno raven sporočilnosti ter z likovno interpretacijo vrednot pravičnost, poštenost, integriteta ter enakopravnost nakazali različne ideje oziroma zamisli o tem, kako zagotoviti te vrednote in jih

širiti v družbi ter svetu.

Izbrane risbe so bile uporabljene za tisk koledarjev in rokovnikov, razstavljene bodo na različnih mestih v Sloveniji ter izobešene v prostorih Komisije za preprečevanje korupcije. Eno izmed trinajstih izbranih risb objavljamo na naslovnici tokratne številke KPK Vestnika, ostale pa bodo objavljene v prihajajočih številkah.

Študijski obisk delegacije črnogorske uprave za boj proti korupciji

Ljubljana – Na tridnevnem delovnem obisku se je črnogorska delegacija uprave za boj proti korupciji seznanila s poslanstvom in glavnimi področji dela Komisije za preprečevanje korupcije ter izzivi, s katerimi se srečuje pri svojem delu, tako v luči zakonodajnih rešitev kot tudi tehnoloških potreb na področju preprečevanja korupcije. Med drugim so se posvetili obravnavi načrtov integritete, lobiranju in prijavi koruptivnih ravnanj, kar so teme, ki jih je črnogorska delegacija izpostavila kot osrednje vsebine svojega zanimanja.

Novi kodeks ravnanja za evropske poslance

Bruselj – Evropski parlament je na plenarnem zasedanju 1. decembra 2011 glasoval o spremembah poslovnika glede kodeksa ravnanja za poslance Evropskega parlamenta v primeru nasprotja interesov. Novi kodeks vsebuje pravila in načela, ki jih bodo morali upoštevati evropski poslanci, da se bi izognili nasprotju interesov. Kodeks bo začel veljati 1. januarja 2012.

Parlament je kodeks sprejel s
619 glasovi za, 2 proti in 6 vzdržanimi glasovi.

Temeljno načelo kodeksa je transparentnost. Evropski poslanci bodo morali jasno razkriti svoje plačljive dodatne dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo izven parlamenta, kot so pisni prispevki, predavanja in svetovanja, tudi če bodo občasna, in za katere bodo na leto prejeli več kot 5.000 evrov. Poleg tega bodo morali razkriti tudi podatke o morebitnih nagradah kot tudi vse ostale funkcije, ki bi lahko predstavljale nasprotje interesov.

Prav tako bodo morali evropski poslanci razkriti vse finančne prispevke, ki bi lahko kakorkoli predstavljali nasprotje interesov. Evropski poslanci bodo tudi morali zavrniti vsa darila, ki so vrednejša od 150 evrov, če pa bodo takšno darilo sprejeli kot uradni predstavniki Evropskega parlamenta, ga bodo morali izročiti predsedniku Evropskega parlamenta. Vse morebit-

ne spremembe bodo morali prijaviti v 30 dneh.

Kodeks vključuje jasno prepoved prejemanja plačila ali drugih nagrad v zameno za vplivanje na odločitve, ki jih sprejme parlament. Prav tako določa jasna pravila glede sprejemanja daril in morebitnega delovanja nekdanjih evropskih poslancev kot lobistov. Evropski poslanci bodo med drugim morali javno obelodaniti svoje profesionalne dejavnosti za tri leta pred nastopom funkcije ali članstvom v odborih podjetij, nevladnih organizacij in združenjih v enakem obdobju in v času poslanskega mandata.

Člen 1

Glavna načela

Poslanci Evropskega parlamenta pri izvrševanju svojih funkcij:

- a) se zgledujejo in ravna po naslednjih splošnih načelih ravnanja: nepristranskost, integriteta, preglednost, marljivost, poštenost, odgovornost in spoštovanje ugleda Parlamenta,
- b) delujejo izključno v splošnem interesu in ne pridobivajo niti si ne prizadevajo, da bi pridobili kakršno koli neposredno ali posredno finančno korist ali drugo nagrado.

Člen 2

Glavne dolžnosti poslancev

Poslanci Evropskega parlamenta v okviru svojega mandata:

- a) ne sklenejo nikakršnega dogovora, na podlagi katerega bi delovali ali glasovali v interesu tretjih fizičnih ali pravnih oseb, ki bi lahko ogrozil njihovo svobodo glasovanja iz člena 6 Akta o volitvah poslancev Evropskega parlamenta s splošnimi neposrednimi volitvami z dne 20. septembra 1976 in iz člena 2 Statuta poslancev Evropskega parlamenta;
- b) ne zahtevajo, ne sprejmejo oziroma nimajo nikakršne neposredne ali posredne finančne koristi ali drugačne nagrade v zameno za izvrševanje pritiska ali za glas v zvezi z zakonodajo, predlogi resolucij, pisnimi izjavami ali vprašanji, vloženimi v Parlamentu ali enim od njegovih odborov, in vestno skrbijo za to, da se izognejo vsakršnemu položaju, ki bi lahko nakazoval na korupcijo;

V primeru kršitev so predvideni ukori, globa,časni suspenz parlamentarnih dejavnosti za največ 10 dni, ki pa ne vključuje pravice do glasovanja, ali izguba vloge poročevalca ali drugih izvoljenih dolžnosti. Vse sankcije bodo objavljene na spletni strani Evropskega parlamenta.

V Sloveniji sta problem in globina korupcije večja, kot smo si pripravljali priznati

Ljubljana – Transparency International (TI), krovna organizacija nevladne organizacije Društva Integriteta, je 1. decembra 2012 objavila indeks zaznave korupcije za leto 2011 (CPI). Gre za vsakoletno raziskavo, ki meri zaznavo stopnje korupcije v javnem sektorju v posamezni državi.

Letos se je Slovenija med 182 državami uvrstila na 35. mesto (dosegla je indeks 5,9), medtem ko je v minulem letu z indeksom 6,4 zasedla 27. Mesto. To pomeni, da je Slovenija v primerjavi z lanskoletnim merjenjem na lestvici padla za osem mest. Ob tem Komisija za preprečevanje korupcije opozarja, da rezultat ni presenečenje: »V zadnjem letu smo pristojne institucije in javnost argumentirano in tudi na podlagi analiz večkrat opozorili, da sta v Sloveniji problem in globina korupcije večja, kot smo si pripravljali priznati. V letnem poročilu smo poudarili, da je bila Slovenija v preteklosti na mednarodnih lestvicah zaradi določenih metodoloških omejitev – predvsem na področjih merjenja sistemske korupcije – uvrščena mogoče celo previsoko.«

Komisija poudarja, da padca za skoraj 10 mest v enem letu zato ni mogoče razumeti kot pokazatelj, da se je zgolj v enem letu stanje na tem področju tako poslabšalo, ampak da ta ocena šele zdaj bolj realno prikazuje stanje, ki je v Sloveniji prisotno že desetletje in več: »Zato je tudi pomembno, da se vprašanju krepitve integritete javnega sektorja, odgovornosti nosilcev javnih pooblastil, porabe javnih sredstev in upravljanja z državnim premoženjem ter krepitve institucij pravne države posveti več pozornosti. Ne samo v političnih govorih, ampak tudi v dejanjih. Slednje Komisija za preprečevanje korupcije in – verjamemo – tudi slovenska javnost upravičeno pričakuje od ključnih nosilcev zakonodajne in izvršilne oblasti po volitvah.«

Svetovna banka in OLAF okrepi prizadevanja za skupni boj proti korupciji

Bruselj – Enota podpredsednika Svetovne banke za integriteto (INT) in Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) sta v novembru 2011 podpisali nov dogovor, ki utrjuje okrepljeno operativno sodelovanje. Gre za prvi korak k tesnejšemu sodelovanju med obema službama, ki sta ga vodstvi OLAF in INT dorekli maja 2011 v Washingtonu v okviru Konference mednarodnih preiskovalcev.

»EU je najmočnejši donator razvojne pomoči. Svetovna banka je na tem področju pomemben akter in upravitelj velikega dela finančnih sredstev EU. V času gospodarske krize je še toliko bolj pomembno,

da okrepimo sodelovanje med preiskovalnimi službami za preprečevanje goljufij in zagotovimo, da vsak cent mednarodnih sredstev res doseže predvidene upravičence!«, je povedal generalni direktor OLAF, Giovanni Kessler.

Podpredsednik INT, Leonard McCarthy, je ob podpisu dogovora povedal: »Zavezništvo Svetovne banke z OLAF je močno, toliko bolj ob upoštevanju vloge OLAF pri zaščiti 130 milijard evrov velikega proračuna EU in zaradi naših skupnih interesov v boju proti nezakonitim dejanjem. OLAF je eden naših primarnih partnerjev v boju proti korupciji. Ta sporazum nam omogoča sodelovanje na višjem nivoju, s pomočjo skupnih preiskav, strateških analiz in večjo osredotočenostjo na kriminalne organizacije.«

Novi dogovor po mnenju podpisnic prinaša mnoge prednosti, kot so: na osnovi hitrejše in bolj usmerjene izmenjave informacij omogoča preiskovalnim službam OLAF in INT tesnejše sodelovanje v vseh fazah preiskav, skupne preiskave bodo v primeru ogroženosti finančnih interesov EU in Svetovne banke učinkovitejše, službama pa omogoča tudi izmenjavo osebja in sodelovanje na področju usposabljanja.

Pošteno poslovanje kot priložnost za rast in dejavnik sprememb

Ljubljana – Slovensko društvo za trajnostni razvoj bo v sodelovanju s partnerji v četrtek, 8. decembra 2011, ob 17. uri v Cankarjevem domu pripravilo Okroglo mizo Pošteno poslovanje kot priložnost za rast in dejavnik sprememb.

Ob mednarodnem dnevu boja proti korupciji UNGC Slovenija (United Nations Global Compact), Ekvilib Inštitut in Združenje Manager v sklopu projekta Ethos prirejajo okroglo mizo s predstavniki poslovne in strokovne javnosti, javnih institucij in civilne družbe. Okrogla miza je zaključek celoletnih prizadevanj povezanih z 10. načelom UNGC o preprečevanju korupcije kot vzvodu za trajnostni razvoj.

Udeleženci bodo iskali odgovore na vprašanja, kakaj bolj pošteno poslovanje pomeni tudi višjo konkurenčnost, kako so nekatera podjetja že stopila na pot zagotavljanja visokih standardov poštenosti poslovanja in kaj mora narediti Slovenija, da bo pošteno poslovanje postalo običajno, »business as usual«. Kot primer orodja za zagotavljanje dobrega poslovanja bodo predstavili Deklaracijo o poštenosti poslovanja, ki so jo letos pripravili v UNGC Slovenija, podpisalo pa jo je že 40 podpisnikov. Njen cilj je zaveza k poštenemu poslovanju in njegova promocija.

Govorci Okrogle mize bodo Dejan Turk, predsednik uprave Si.Mobila in predsednik Združenja Manager, Matjaž Rakovec, predsednik uprave Zavarovalnice Triglav,

predstavniki Okrožnega sodišča v Ljubljani in Alexander Picker, predsednik uprave Hypo Alpe Adria Banke. Dogodek bo povezoval Rok Praprotnik, namestnik predsednika Komisije za preprečevanje korupcije.

Posvet o skupnih vrednotah in etiki v javnem prostoru

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije bo v petek, 9. decembra 2011, ob 9. uri v dvorani Državnega sveta organizirala Posvet o skupnih vrednotah in etiki v javnem prostoru. Posvet, ki ga organizira že tretje leto zapored, je namenjen počastitvi mednarodnega dneva boja proti korupciji oz. Konvencije Združenih narodov proti korupciji.

Posvet in zbornik z istoimenskim naslovom, ki bo izšel v začetku leta 2012, bosta hkrati namenjena počastitvi 20. obletnice samostojnosti Republike Slovenije in spodbudi širši javnosti k premisleku o skupnih vrednotah in načinih, kako s krepitvijo integritete ter družbene odgovornosti do teh vrednot presegati razlike in nesoglasja, ki nas ovirajo na poti do blaginje ter družbene kohezivnosti.

Dolgoročni cilj posveta in zbornika je, da javni sektor, še posebej izobraževalne institucije, na konceptu globalne etike in univerzalnega načela integritete, kakor je ta zasnovan v omenjeni konvenciji ter mednarodni etični infrastrukturi, zgradi celovito platformo za krepitev odgovornosti do temeljnih vrednot posameznika, naravnega in socialnega okolja, vladavine prava ter pravne države.

Gostje posveta in govorci bodo:

- dr. Janek Musek: Vrednote, družba prihodnosti in Slovenija
- Peter Kovačič Peršin: Etos osebe (vrlin)
- dr. Igor Pribac: Javna etika
- dr. Albin Igličar: Vrednote in etika v zakonodajni dejavnosti
- dr. Miro Cerar: Etika sodnika
- dr. Stane Vlaj: Etična načela v lokalnem javnem življenju
- mag. Bećir Kečanović: Na integriteti utemeljena odgovornost javnega sektorja.

NAPOVEDNIK

- 1 Ljubljana, 9. december 2011 – Posvet o skupnih vrednotah in etiki v javnem prostoru
- 1 Strasbourg, 9. december 2011 – Volitve novega predsednika in članov Urada GRECO
- 1 Celje, 15. december 2011 – Zaključni dogodek Ustvarjalnega natečaja Komisije za preprečevanje korupcije

KOMISIJA V ŠTEVILKAH

Transparentnost delovanja ima za posledico odgovornost delovanja vsakega organa. Del transparentnosti je pregled dela skozi številke. Ker je transparentnost eno izmed vodil Komisije za preprečevanje korupcije in standard, ki ga zagovarjamo kot univerzalno načelo javnega sektorja, v KPK Vestniku objavljamo mesečno osvežene podatke o naših aktivnostih.

Spodnji podatki predstavljajo aktivnosti komisije v letu 2011.

Prijave

Število prijav	1117
Število rešenih prijav	485

Pravna mnenja, pojasnila in odgovori

Področje nasprotja interesov, nezdružljivosti funkcij in omejitvah poslovanja	482	479
Področje lobiranja	60	60
Področje nartov načrtov integritete	147	147
Področje protikorupcijske klavzule	83	79

Področje nezdružljivosti funkcij

Število opozoril funkcionarjem glede nezdružljivosti funkcij	13
Število odločb poklicnim funkcionarjem za opravljanje dodatne pridobitne dejavnosti	3

Zahteve za dostop do informacij javnega značaja

Število zavrnjenih zahtev*	4
Število ugodenih zahtev v celoti in na podlagi delnega dostopa	24
Število zahtev, ki so še v teku	2

*Opomba: V eni zadevi je bila vložena pritožba, kateri je Informacijski pooblaščenec ugodil in zahtevi delno že ugodil, v preostalem delu pa je postopek še v teku.

Izvedena izobraževanja in usposabljanja za javni sektor

Število izvedenih usposabljanj**	90
----------------------------------	----

**Opomba: Približno število izobraževanj in delavnic, ki jih je v letu 2011 izvedla komisija.

Področje protikorupcijske klavzule

Število izdanih dovoljenj za izvzetje iz dolžnosti vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbe	2
---	---

KOLENDAR OBVEZNOSTI

1 Premožensko stanje: vsi zavezanci, tudi tisti, ki so že poročali, morajo zaradi prehoda na elektronski sistem obdelave, komisiji sporočiti premoženjsko stanje do **31. januarja 2012** na elektronskem obrazcu (na www.kpk-rs.si).

1 Osebe, odgovorne za javna naročila, morajo komisiji sporočiti podatke o svojem premoženjskem stanju enkrat letno, in sicer do **31. januarja** tekočega leta za preteklo koledarsko leto, če so v preteklem koledarskem letu sodelovale v postopku javnega naročanja. Enak rok za poročanje komisiji zavezuje tudi uradnike Državne revizijske komisije.

1 Lobiranje: lobist, ki je vpisan v register lobistov v RS, mora komisiji pisno poročati o svojem delu do **31. januarja** tekočega leta za preteklo leto.

1 Akcijski načrt: vsako leto do **konca februarja** morajo zavezanci poročati o dejavnostih za uresničitev ukrepov iz akcijskega načrta v preteklem letu.

1 Seznam daril: državni in drugi organi ter organizacije, ki so dolžne voditi sezname daril funkcionarjem, morajo kopije teh seznamov za preteklo leto posredovati komisiji do **31. marca** tekočega leta.

1 Načrt integritete: zavezanci za izdelavo načrta integritete morajo izdelati, sprejeti in oddati načrte integritete do **5. junija 2012**.

Podrobnejše o rokih in obveznostih zavezancev po ZIntPK, na spletni strani Komisije za preprečevanje korupcije.

KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si. Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.